

CONV 359/02

CONTRIB 124

SAATE

Lähettiläjä:	Sihteeristö
Vastaanottaja:	Valmistelukunta
Asia:	Valmistelukunnassa alueiden komitean tarkkailijana olevan Josef Chabertin esitys – "La voie vers une Constitution pour les citoyens européens"

Valmistelukunnassa alueiden komitean tarkkailijana oleva Josef Chabert on toimittanut valmistelukunnan pääsihteerille alueiden komitean lausunnon valmistelukunnalle osoitetuksi esitykseksi.

Bryssel 18. lokakuuta 2002

Alueiden komitean
10. lokakuuta 2002 antama

LAUSUNTO

aiheesta

Kohti Euroopan kansalaisten perustuslakia

Alueiden komitea, joka

- OTTAA HUOMIOON** 14.–15. joulukuuta 2001 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan päätelmät ja erityisesti Laekenin julistuksen Euroopan unionin tulevaisuudesta,
- OTTAA HUOMIOON** Euroopan komission tiedonannon "Euroopan unionin suunnitelma" KOM(2002) 247 lopullinen,
- OTTAA HUOMIOON** 25. heinäkuuta 2001 julkaistun komission valkoisen kirjan "Eurooppalainen hallintotapa" KOM(2001) 428 lopullinen,
- OTTAA HUOMIOON** 4. heinäkuuta 2002 hyväksymänsä asiakirjan "Alueiden komitean panos Euroopan tulevaisuutta käsittelevän valmistelukunnan työhön" (CdR 127/2002 fin),
- OTTAA HUOMIOON** Eurooppa-neuvoston Laekenin kokouksen valmistelua sekä vuoden 2004 hallitustenvälisen kokouksen puitteissa tapahtuvaa Euroopan unionin edelleen kehittämistä varten 14. marraskuuta 2001 antamansa päätöslauselman (CdR 104/2001 fin)¹,
- OTTAA HUOMIOON** aiheesta "Kansalaisläheisyys" 20. syyskuuta 2001 antamansa tiedonannon (CdR 436/2000 fin) ja 22. kesäkuuta 2001 annetun Salamancan julistuksen (CdR 107/2001 fin),
- OTTAA HUOMIOON** aiheesta "Vuoden 2000 hallitustenvälisen konferenssin tulokset ja keskustelu Euroopan unionin tulevaisuudesta" 4. huhtikuuta 2001 antamansa päätöslauselman (CdR 430/2000 fin)²,
- OTTAA HUOMIOON** aiheesta "Komission kertomus – Säädöskäytännön parantaminen 1998" 15. syyskuuta 1999 antamansa lausunnon (CdR 50/1999 fin) ja aiheesta "Komission kertomus – Säädöskäytännön parantaminen 1999" 13. huhtikuuta 2000 antamansa lausunnon (CdR 18/2000 fin)³,
- OTTAA HUOMIOON** aiheesta "Euroopan perustuslaillisen säännösten puolesta" 20. syyskuuta 2000 antamansa päätöslauselman (CdR 144/2000 fin)⁴,
- OTTAA HUOMIOON** aiheesta "Uudet hallintomallit: Eurooppa kansalaisten aloitteellisuuden puitteina" 14. joulukuuta 2000 antamansa lausunnon (CdR 182/2000 fin)⁵ ja aiheesta "Eurooppalainen hallintotapa – Valkoinen kirja" 13. maaliskuuta 2002 antamansa lausunnon (CdR 103/2001 fin)⁶,
- OTTAA HUOMIOON** aiheesta "Euroopan parlamentin mietintöluonnos: Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden toimivallan rajaaminen" 13. maaliskuuta 2002 antamansa lausunnon (CdR 466/2001 fin)⁷,

¹ EYVL C 107, 3.5.2002, s. 36.

² EYVL C 253, 12.9.2001, s. 25.

³ EYVL C 374, 23.12.1999, s. 11 ja EYVL C 226, 8.8.2000, s. 60.

⁴ EYVL C 22, 24.1.2001, s. 4.

⁵ EYVL C 144, 16.5.2001, s. 1.

⁶ EYVL C 192, 12.8.2002, s. 24.

⁷ EYVL C 192, 12.8.2002, s. 31.

- OTTAA HUOMIOON** työvaliokuntansa 12. kesäkuuta 2001 tekemän päätöksen valmistella lausunto, jossa analysoidaan yksityiskohtaisesti perussopimusten yksinkertaistamisen, yhtenäistämisen ja perustuslaillistamisen vaikutuksia, ja antaa lausunnon valmistelu "perustuslakiasiat ja eurooppalainen hallintotapa" -valiokunnan tehtäväksi,
- OTTAA HUOMIOON** "perustuslakiasiat ja eurooppalainen hallintotapa" -valiokunnan 9. heinäkuuta 2002 hyväksymän lausuntoluonnoksen (CdR 114/2002 rev. 2), jonka esittelijä oli Mercedes **Bresso** (I-PSE, Torinon maakunnanvaltuuston puheenjohtaja),
- KATSOO, ETTÄ** alueiden komitea on kutsuttu Laekenin Eurooppa-neuvoston koolle kutsumaan valmistelukuntaan aktiiviseksi tarkkailijaksi ja että Euroopan unionin kansalaisia palvelevan perustuslain valmistelu on valittu unionin yhdeksi uudistamisaiheeksi,
- KATSOO, ETTÄ** määrittäessään Laekenin julistuksessa aiheet eurooppalaisen perustuslain valmistelua koskevaa pohdintaa varten valtion- ja hallitusten päämiehet viittaavat useaan otteeseen tarpeeseen yksinkertaistaa perussopimusten rakennetta Euroopan unionin ja sen päätöksentekoprosessien avoimuuden sekä unionin kansalaisläheisyyden lisäämiseksi,
- KATSOO, ETTÄ** alue- ja paikallisviranomaiset ovat luonnostaan lähempänä kansalaisia kuin muut päätöksentekotasot ja toteuttavat päivittäin monia yhteisön päätöksiä, jotka tekevät unionin osaksi kyseisten alueiden asukkaiden elämää,
- KATSOO, ETTÄ** komitea on esittänyt jo pitkän aikaa näkemyksiään perussopimusten perustuslaillistamisprosessista ja pitää välttämättömänä harkita aloitetta, jolla pyritään lisäämään perussopimusten selkeyttä ja takaamaan, että kansalaiset ymmärtävät ne,
- KATSOO, ETTÄ** Eurooppa-neuvosto yhtyi kyseiseen vaatimukseen mainitessaan sen Laekenin huippukokouksen päätelmissä yhtenä unionin uudistamisen edellyttämistä haasteista ja muutoksista,
- KATSOO, ETTÄ** Euroopan alue- ja paikallisviranomaiset eivät voi olla pelkästään sivustaseuraajan roolissa Nizzan huippukokouksen jälkeisessä Euroopan unionin tulevaisuutta koskevassa keskustelussa, joka liittyy Euroopan unionin uudistuksen valmisteluun,

hyväksyi 10. lokakuuta 2002 pitämässään 46. täysistunnossa seuraavan lausunnon.

*

* *

ALUEIDEN KOMITEAN NÄKEMYKSET JA SUOSITUKSET

1. Perussopimusten yksinkertaistaminen

Alueiden komitea

1.1 **aikoo** tutkia perussopimusten yksinkertaistamis- ja yhtenäistämisprosessin sekä niiden perustuslain kaltaiseksi muokkaamisen menettelyjä ja tavoitteita. Perussopimukset eivät enää vastaa täysin niihin demokratian, avoimuuden ja yksinkertaistamisen vaatimuksiin, joita esittävät kansalaisten lisäksi myös säännöksiä välittömästi soveltavat alue- ja paikallisviranomaiset.

1.2 **muistuttaa, että** Euroopan unionilla on nykyisin neljä erillistä perussopimusta ja että unioni soveltaa eri politiikanlohkoilla aihepiirien mukaisesti erilaisia menettelyjä. Poliittisista tavoitteista, toimivaltuuksista ja välineistä määrätään yksitellen eri perussopimuksissa, mikä on seurausta siitä, että Euroopan yhdentymisprosessia on toteutettu viidenkymmenen viime vuoden ajan. Tilanne herättää hämmennystä ja aiheuttaa toisinaan epäjohtamukaisuutta, minkä johdosta unioni ei voi toimia tarvittavan tehokkaasti. Näköpiirissä olevan laajentumisen vuoksi unionin on ratkaistava kyseinen ongelma ja järjeistettävä toimintaansa.

1.3 **katsoo, että** perussopimusten säännöksiä on nykyisellään lähes mahdoton ymmärtää ja ettei kyseistä ongelmaa voida jättää huomiotta prosessissa, jonka päätavoitteena on kansalaisläheisyys. Selkeä lainsäädäntö on ennen muuta lainsäädäntöä, jota kaikki kansalaiset voivat ymmärtää.

1.4 **on sitä mieltä, että** pyrittäessä välittämään kansalaisille myönteinen kuva EU:sta on muistettava, että mainittuun välitöntä ratkaisua vaativaan ongelmaan liittyy tarve keskittyä olennaisiin kysymyksiin yhteisön lainsäädännössä. Sen tulisi täyttää ne yleisyyden ja abstraktisuuden vaatimukset, joita perusnormeilta odotetaan, jotta läheisyysperiaatetta ja hyvän hallintotavan mukaisia käytänteitä ja menettelyjä täysin noudattaen voitaisiin huolehtia yksityiskohtaisesta sääntelystä ja samalla ottaa yhteisön periaatteet täysipainoisesti huomioon.

1.5 **korostaa, että** tässä yhteydessä tulee lisäksi tarkistaa unionin ja yhteisöjen välinen ero, jotta saataisiin aikaan toimintajärjestelmä, jossa olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet käsitellä kansalaisia todella kiinnostavia kysymyksiä.

1.6 **katsoo, että** tällainen prosessi merkitsisi siirtymistä nykyisistä perussopimuksista perustuslakisopimukseen siten, ettei turvauduttaisi pelkkään tekstien järjestämiseen vaan niistä nostettaisiin esiin yleisperiaatteet, joiden tulisi ohjata yhteisön lainsäädäntää. Tämänkaltaisen muutos mahdollistaisi yksinkertaistamisprosessin, jossa koottaisiin Euroopan unionin tavoitteiden olennaiset periaatteet ja jonka avulla kansalaiset voisivat ymmärtää yhteisyyden merkityksen.

1.7 **muistuttaa** Nizzassa saatujen kokemusten osoittaneen, että olisi aika toteuttaa perussopimusten kokonaisuudistus, jonka avulla voitaisiin vastata ennen kaikkea kahteen vaatimukseen: demokratisoida instituutioita ja tehostaa niiden toimintaa laajentumista silmällä pitäen. Tähän mennessä tarjotut vastaukset ovat olleet riittämättömiä EU:n tämänhetkisiin haasteisiin nähden; hvk:sta oli kuitenkin se hyöty, että perussopimusten tarkistamiseen sovelletun, yksinomaan hallitusten välisen lähestymistavan kaikki rajoitteet paljastuivat. Hallituksetkin tunnustivat nämä rajoitteet hyväksymällä 23. julistuksen. Siihen sisältyvissä viittauksissa tulevaisuuteen puhutaan prosessista, johon on saatava mukaan joukko tekijöitä, jotka ovat tähän asti olleet päätöksenteon ulkopuolella ja jotka nimenomaan tuovat ilmi unionin kansalaisten tahdon.

1.8 **kiinnittää huomiota** siihen, että Euroopan unionin toimintakykyä ja siihen liittyviä päätöksentekojärjestelmiä on kehitettävä jo pelkästään laajentumisen asettamien vaatimusten vuoksi.

1.9 **korostaa, että** toimivaltuudet on määriteltävä uudelleen ja niitä on täsmennettävä säilyttäen kuitenkin yhteisön toimintamenetelmän keskeiset osatekijät. Lisäksi komitea painottaa, että toimivaltuuksien mahdollisen siirtämisen yhteydessä on otettava käyttöön tehokkaan päätöksenteon edellyttämät asianmukaiset institutionaaliset välineet.

1.10 **muistuttaa** pitävänsä tärkeänä erityisesti sen selkeätä tunnustamista, että taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus ovat Euroopan unionin keskeisiä tavoitteita ja että niistä on tehtävä Euroopan unionin, jäsenvaltioiden sekä alue- ja paikallisyhteisöjen yhteinen vastuualue.

1.11 **katsoo, että** valmistelukunnan koollekutsumisen yhteydessä käynnistyi "perustuslain" laatimiseen johtava vaihe, jonka puitteissa kansalaisten tulee voida ilmaista joko suoraan tai eri edustuselinten välityksellä mielipiteensä siitä, minkälaisen tulevaisuuden he haluavat Euroopalle, ja että valmistelukunnan työskentely voisi huipentua laajassa yhteisymmärryksessä hyväksyttyyn Euroopan unionin "perustuslakiin", joka vastaisi kansalaisten odotuksia ja johon he voisivat samastua.

1.12 **muistuttaa, että** alueiden komitean poliittisiin painopisteisiin on jo pitkään kuulunut Euroopan integraatioprosessissa ilmenevän demokratiavajeen täyttäminen.

1.13 **palauttaa lisäksi mieliin, että** AK:n jäsenet edustavat kansalaisia unionin toimielinten suuntaan ja toimielimiä kansalaisten suuntaan. AK:n jäsenethän ovat linkki, jonka kautta alue- ja paikallistason ääni välittyy unionin tasolle. AK:n jäsenet toivovat, että suunniteltuun lainsäädännön yksinkertaistamiseen nivotaan unionia koskevan tiedon laaja-alainen levittäminen perinteisillä ja muilla viestimillä. Tässä yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota Euroopan kansalaisten tulevaan sukupolveen, eli nuoriin. Vain EU:n pääperiaatteiden hyvä tuntemus voi taata sen, että todellinen unioniin kuulumisen tunne kehittyy ja kasvaa.

1.14 **korostaa, että** Salamancassa järjestetyn ensimmäisen kansalaisläheisyyttä käsitelleen konferenssin ja sitä edeltäneen valmistavan keskustelun kuluessa tätä näkökohtaa tutkittiin laajalti. Samalla kun AK tuli entistä vakuuttuneemmaksi siitä, että kansalaisläheisyyden periaate on välttämätön EU:n hyvän hallintotavan kannalta, se osoitti myös, että alue- ja paikallisulottuvuus ovat olennainen osa kyseistä käsitettä. Onkin välttämätöntä antaa alue- ja paikallisviranomaisille tuntuvampi tehtävä Euroopan demokraattisessa toiminnassa, ennen kaikkea siten, että ne osallistuvat aktiivisesti unionin tulevaisuutta koskevaan keskusteluun, jonka täytyy viedä EU Nizzan huippukokouksesta vuoden 2004 hvk:hon. Alue- ja paikallisviranomaiset ovat toimijoita, jotka paremmin kuin ketkään muut pystyvät takaamaan sen, että arkitodellisuus ja kansalaisten

pyrkimykset, jotka ovat selvimmin havaittavissa alue- ja paikallistasolla, otetaan huomioon EU-tason päätöksissä. Vain jos taataan tämä yhdysside, voidaan löytää uudelleen Euroopan rakennustyön merkitys ja arvo sekä palauttaa kansalaisten ja Euroopan unionin väliset hyvät suhteet.

2. Perussopimusten uudelleenjärjestäminen

Alueiden komitea

2.1 **muistuttaa, että** unionin tulevaisuutta koskevan julistuksen sisältävän Nizzan sopimuksen IV liitteen, Laekenin huippukokouksen päätelmien ja valmistelukunnan työskentelyn nimenomaisena tavoitteena on edistää kaikkien asianosaisten laaja-alaista keskustelua. Alue- ja paikallisyhteisöt ovat ilman muuta asianosaisia kyseisessä prosessissa, ja niiden on ilmoitettava kantansa myös perussopimusten uudelleenjärjestämiseen. Kysymys koskee niitä sekä kansalaisten lähimpinä edustajina että yhteisön lainsäädännön ja politiikan toteuttamiseen yhä enemmän osallistuvina toimijoina.

2.2 **katsoo, että** nykyään perussopimusten suurin ja kiistaton ongelma on varmasti niiden vaikeaselkoisuus. Ensimmäinen yksinkertaistamistehtävä on huolehtia siitä, että kaikki Euroopan kansalaiset pystyvät lukemaan ja ymmärtämään, miksi unioni on olemassa ja mitkä sen tavoitteet ovat. Paikallis- ja alueviranomaiset korostavat tässä yhteydessä olevansa luonnollinen viitekehys kaikille Euroopan kansalaisille sekä ihanteellinen tiedotus- ja neuvottelufoorumi.

2.3 **korostaa, että** tähän liittyy jo edempänä mainittu kysymys siitä, että yhteisön säädösjärjestelmässä otettaisiin huomioon tietyt normien luomiseen liittyvät hierarkiaperiaatteet, jotka johtavat yleislinjoista yksittäistapauksiin, mutta kuitenkin niin, että joka tasolla taataan perusperiaatteiden ehdoton noudattaminen. Vaikka perussopimukset ovat edelleenkin muodollisesti kansainvälisiä sopimuksia, niiden on taattava oikeusjärjestelmä, joka on ainoa laatuaan ja jonka vaikutteiden on oltava lähtöisin perusnormista. Perusnormia täydentävät toimintanormit, joita voi antaa jokin muu taho myös siten, että ne eivät ole täysin vastaavia, vaan ne muotoillaan vastaamaan kulloinkin kyseessä olevan jäsenvaltion ominaispiirteitä sen valtiosääntöä asianmukaisesti noudattaen.

2.4 **katsoo** kansalaisläheisen politiikan toteuttamisen edellyttävän, että alue- ja paikallisviranomaisille jätetään harkintavaltaa yhteisön päätösten täytäntöönpanossa. Sellaisen eurooppalaisen mallin takaaminen, joka perustuu pikkutarkkoihin sääntöihin kilpailun varmistamiseksi, vaikuttaa lopulta vahingollisesti autonomisten alueiden asemaan ja voi loukata erityisesti lainsäädäntävaltaa käyttävien alueiden toimivaltaa. Sen sijaan on kannatettavaa, että tällainen suojelu toteutettaisiin nojautumalla tiukasti tiettyihin yleisperiaatteisiin, joita sovellettaisiin tarkasti jäsenvaltioiden, alueiden ja paikallisviranomaisten omissa säännöissä ja määräyksissä autonomiaa koskevien sääntöjen mukaisesti ja tervettä järkeä käyttäen. Hyvän hallintotavan mukainen politiikka, olipa kyseessä mikä alueellinen taso tahansa, ei voi toimia kuulematta kansalaisia. Tämä pätee erityisesti alue- ja paikallistasolla, jossa edustuksellinen demokratia ja sen valvontakapasiteetti ovat voimakkaimpia.

2.5 **muistuttaa, että** alue- ja paikallisviranomaisilla on jäsenvaltioiden valtiosääntöjen nojalla tärkeitä, myös yksinomaisia toimivaltuuksia monilla avainaloilla ja että ne ovat siksi erinomaisessa asemassa toimiakseen tulkitsijan roolissa ja viedäkseen eteenpäin kansalaisten Euroopan unioniin kohdistamia vaatimuksia. Poliittisen unionin keskeneräisyys viime vuosina on kiistatta vaikuttanut

kielteisesti Euroopan kansalaisten käsitykseen unionista todellisena poliittisena kokonaisuutena ja heikentänyt heidän tunnettaan siihen kuulumisesta. Kansalaisten luottamuksen palauttamisen kannalta on ratkaisevaa, että unioni avataan kansalaisille ottamalla käyttöön poliittinen ohjelma ja toimintalinjoja. Yksinomaan hallitusten välinen menetelmä on korvattava valmistelukunnan yhteydessä käynnistetyllä sopimusmuutosmenettelyllä, jolla luodaan avoimesti EU:n perustuslaki-sopimus, jota AK on jo ilmaissut kannattavansa. Sen saavuttamiseksi on tehtävä syvällekyäviä toimielinuudistuksia, jotka ovat niin perustavanlaatuisia kuin vain perustuslain kaltaiset uudistukset voivat olla.

2.6 **katsoo, että** siinä yhteydessä, kun perustamissopimuksen ja muiden siihen nykyisin sisältyvien määräysten välille tehdään ero, niitä varten tulisi lisäksi määritellä eri muutosmenettelyt ja vaatia erilaisia määräenemmistöpäätöksiä.

3. Euroopan unionin perusoikeuskirja

Alueiden komitea

3.1 **katsoo, että** EU:n on mietittävä uudelleen "sopimusta" Euroopan kansalaisten kanssa; tämän sopimuksen on ilmaistava voimakasta tunnetta unioniin kuulumisesta, mikä on välttämätöntä, jotta eurooppalaiset rakentaisivat tulevaisuutensa yhdessä. EU:n perusoikeuskirjan suuri arvo onkin juuri tässä. Sen laadinnassa oli kaksi olennaista uutta näkökohtaa: siinä käytettiin uutta menetelmää, josta vastasi sitä varten perustettu valmistelukunta, ja siinä kiinnitettiin huomiota kansalaisia suoraan kiinnostaviin asioihin eli heidän oikeuksiinsa.

3.2 **korostaa** tuoneensa useaan otteeseen julki kantansa siitä, että perusoikeuskirja saataisiin sitovaksi ja että siitä tehtäisiin olennainen osa laajempaa Euroopan perustuslaillista säännöstöä sen mukaisten oikeuksien kiistattomuuden varmistamiseksi. Tällä tavoin AK on tuonut esiin, että alue- ja paikallisviranomaiset haluavat uuden perustuslaillistamisprosessin jatkuvan ja pyrkivät siinä tärkeään rooliin. Jäsenvaltioille yhteiseen arvomaailmaan perustuvat oikeudet on ankkuroitava EU:n perussopimukseen. Tämä koskee ennen kaikkea ihmis- ja kansalaisoikeuksia, kun taas taloudelliset ja sosiaaliset oikeudet kuuluvat monissa jäsenmaissa suureksi osaksi alue- ja paikallisviranomaisten vastuualueeseen; siksi niiden on pysyttävä EU:n tasolla poliittisina päämäärinä. Komitea toivoo, että EU:n oikeushenkilöyteen liittyvän ongelman ratkaisemisen ansiosta EU voi allekirjoittaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen, jonka kaikki unionin jäsenmaat ovat jo aiemmin allekirjoittaneet.

3.3 **palauttaa mieliin, että** Nizzan huippukokouksessa saatiin aikaan konkreettisia suunnitelmia sellaisen EU:n toimielinuudistukseen tähtäävän menetelmän käyttöönotosta, johon saataisiin vaikuttaa Euroopan unionin perusoikeuskirjan laadinnasta vastanneen valmistelukunnan toimintamallista.

4. "Perustuslain" hyväksyminen

Alueiden komitea

4.1 **muistuttaa** komitean esittäneen jo kauan sitten, että tulisi laatia Euroopan perustuslain kaltainen säännöstö, jonka avulla pyrittäisiin täyttämään yhteisön nykyinen demokratiavaje jäsenvaltioiden voimassa olevien perustuslaillisten järjestelmien mukaisesti.

4.2 **pahoittelee sitä, että** alueiden ja paikallisviranomaisten rooli jää edelleen marginaaliseksi, sillä niiden edustajilla ei ole perustuslakisopimusluonnoksen laativassa valmistelukunnassa

varsinaisen jäsenen asemaa.

4.3 **toistaa näkemyksensä siitä, että** nykyiset perussopimukset eivät tarjoa riittäviä välineitä, toimivaltuuksia tai päätöksentekomenettelyjä sen varmistamiseksi, että yhteisöllä on tehokas päätöksentekojärjestelmä, jonka avulla voidaan vastata keskinäisen riippuvuuden lisääntymisen mukanaan tuomiin haasteisiin.

4.4 **esittää, että** uudessa perustuslain kaltaisessa säännöstössä tulee tukea, varmistaa ja soveltaa nykyistä paremmin läheisyys- ja kansalaisläheisyysperiaatteita ja löytää parempi tasapaino toimielinten sekä niiden ja muiden hallintotasojen välille.

4.5 **katsoo, että** tulevan perustuslakisopimuksen tulisi olla perussopimus, jossa ei rajoituta nykyisen perustamissopimuksen uudelleenjärjestämiseen vaan vahvistetaan toimielimiä täyttämällä unionin nykyinen demokratiavaje. Tämän toteuttamiseksi on tärkeää vahvistaa Euroopan parlamentin roolia ja vastata kansalaisten vaatimukseen unionin kansalaisläheisyyden lisäämisestä parantamalla alue- ja paikallisviranomaisten mahdollisuuksia osallistua unionin toimintaan sekä niitä edustavan elimen eli alueiden komitean kautta että välittömästi yksittäisten jäsenvaltioiden valtiosäännössä niille annettujen toimivaltuuksien perusteella.

4.6 **katsoo, että** perustuslakisopimuksessa tulee mainita Euroopan yhdentymisprosessin perusarvot. Niiden tulee olla unionin toiminnan tavoitteita ja säädösjärjestelmän perusperiaatteita, joita sovelletaan yksityiskohtaisissa määräyksissä, ja niihin tulee sisällyttää seuraavat periaatteet:

- läheisyysperiaate, jonka tulee olla järjestelmän kulmakivi ja jota tulee soveltaa myös valtiota alemmalla hallintotasolla jäsenvaltioiden omien perustuslakien mukaisesti
- suhteellisuusperiaate
- hyvään hallintotapaan liittyvät periaatteet ja kumppanuusperiaate
- joustava täytäntöönpano jäsenvaltio- tai aluetasolla tai alueita alemmalla hallintotasolla.

4.7 **katsoo, että** perustuslakisopimusta laadittaessa ja toimivaltajakoa selkiytettäessä tulisi välttää pelkkää luettelointia ja pyrkiä määrittelemään, missä asioissa yhteisön toimivaltaa lisätään. Tällaisiin asioihin tulisi sisällyttää rahapolitiikan lisäksi yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, sillä kansalaisten mielestä kyseisillä aloilla tarvitaan kaikkein kipeimmin yhtenäistä eurooppalaista lähestymistapaa. Näiden lisäksi on aloja, joiden suuria linjoja koskeva toimivalta jaettaisiin yhteisön ja jäsenvaltioiden kesken ja joiden varsinainen täytäntöönpano jätettäisiin jäsenvaltioiden valtiosäännön mukaisesti järjestelmien mukaisesti keskushallinto- tai aluetason tehtäväksi.

Bryssel 10. lokakuuta 2002

Alueiden komitean
puheenjohtaja

Alueiden komitean
pääsihteeri

Albert Bore

Vincenzo Falcone